

Statsforvalteren i Nordland

Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje

Behovsmelding – lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring

Behovsmeldingen gjelder:

Regional ordning Desentralisert ordning **Kompetanseløftet**

Eier: Nordland fylkeskommune, alene og i samarbeid med alle PP-Tjenestene i Nordland og disse sine eiere.

Kompetansenettverk Andre

Universitet/Høgskole: Nord Universitet og Universitetet i Stavanger ved Læringsmiljøsentret

Kontaktpersoner:

	Eier	UH
Navn	Randi Valen	Nina Myrlund
Funksjon	Leder PPT	Koordinator for kompetanseløftet UH
E-post	ranval@nfk.no	Nina.b.myrlund@nord.no
Ev. merkes	<ul style="list-style-type: none">• Kompetanseløftet vgs, tiltak 1• Prosjektnr tiltak PP-ledernettverket i Nordland 2• PPT Prosjektnr. Helgelandsnettverket tiltak 3• PPT Prosjektnr. Nordnettverket tiltak 4• PPT Prosjektnr Saltennettverket tiltak 5 (+6, se under)	Kompetanseløftet

	Eier	UH
Navn	Randi Valen	Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (Læringsmiljøsentret) ved Universitetet i Stavanger
Funksjon	Leder PPT	Koordinator for kompetanseløftet UH

E-post	ranval@nfk.no	Solfrid H. Naustvik, seniorrådgiver ved Læringsmiljøsentret
Ev. merkes	PPT Prosjektnr Saltennettverket tiltak 6, må ses i sammenheng med Bodø kommune (+5 se over)	Kompetanseløftet

Partnerskapet består av flere eiere? Ja (Fyll ut liste) Nei

Partnerskapet består av flere UH? Ja (Fyll ut liste) Nei

Partnerskapet leverer behovsmelding i flere ordninger? Ja Nei

Totalt antall tiltak det er behov for tilskudd til? 6

Total sum det meldes behov for 2024

Ordning	Eier	UH	Totalt
Regional ordning	:	.	.
Desentralisert ordning	.	.	.
Kompetanseløftet	1 623 000,-	1 697 000,-	3 320 000,-
Sum	1 623 000,-	1 697 000,-	3 320 000,-

Tiltak 1 Inkluderende undervisningspraksis - i alle fag

Navn på tiltak:

Tilskuddet fordeles

Eier	UH	Sum totalt
250 000,-	250 000,-	500 000,-

Hva skal tilskuddet brukes til? Gjennomføring av tiltak

Beskriv hvordan tiltaket er forankret i den enkelte barnehage og skole på en måte som involverer ansatte og ledere, og i faglig dialog med UH
Skoleeier har gjennomført en spørreundersøkelse i samarbeid med UH i alle sine videregående skoler, der inkluderende praksis og høyfrekvente vansker er etterspurt som kompetanseheving. Inneværende skoleår er vi i gang med inkluderende praksis både i ordinær undervisning og i spesialundervisningen. Kommende skoleår har skolene lagt vekt på et ønske om å fortsette dette arbeidet, men da med vekt på inkluderende undervisning i alle fag.

Beskriv hvordan tiltakene skal fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling som utvikler barnehagen eller skolen
Tiltaket omfatter teori og praktiske workshops som fremmer felles refleksjon og etablerer felles mål og tiltak for skolen som helhet og for det enkelte lærerteam. Målet er også å forsterke skolens analytiske arbeid, som er viktig for å utvikle en mer helhetlig tilnærming til inkludering og universell utformet undervisning

Beskriv hvordan dette samarbeidet bidrar til å styrke lærerutdanningen
Partnerskapsamarbeid med UH bidrar til styring av lærerutdanningene og emnene innen spesialpedagogikk på flere måter. Utviklingspartnere fra UH som bidrar inn i dette tiltaket, har ansvar for undervisning i lærerutdanningene eller emner innen spesialpedagogikk. De erfaringene som gjøres i partnerskapet sammen med barnehage- og skoleeiere om felles utviklingsarbeid styrker den enkeltes utviklingspartner/UH-ansatt sitt grunnlag for å gi undervisning til studentene som er dagsaktuelt for praksisfeltet. Partnerskapet til bidrar også til at utviklingspartnere får tilgang til å kunne samle data, både i form av arbeidsnotater fra utviklingsprosesser, statistiske data eller gjennom intervjuer, og på det grunnlaget utvikle forskning som inngår som pensum i lærerutdanningene og emner i spesialpedagogiske emner. Samarbeidet har også potensiale til å knytte opp studenter fra lærerutdanningene og masterprogrammene til å være med og samle inn data for sine bacheloroppgaver og masteroppgaver, noe som bidrar til bedre problemstillinger og praksisnære studentarbeider. Bruk av studenter i partnerskapet kan med det bidra til at utvikling, planlegging, gjennomføring og evaluering av felles utviklingsarbeid i økende grad blir dokumentert og skriftliggjort. Ved studentaktiviteter i f.eks. masteroppgave, vil det være naturlig at forskningen bli presentert på seminarer eller konferanser.

Beskriv hvordan dette tiltaket er forankret i langsiktig plan
Forankret i lokalt definert kompetansebehov, og vil bidra til å fremme og utvikle kollektive prosesser for profesjonsutvikling. Skal bidra til målrettede og engasjerte lærere som i tillegg til god klasseledelse også har høy faglig og didaktisk kompetanse

Eiers tilskudd skal brukes på følgende måte
Tilrettelegging og gjennomføring av tiltaket

UH sitt tilskudd skal brukes på følgende måte

UH bidrar med 4 kortere økter (halv dag) med nye modeller, læringsverktøy metoder og tiltak mellomamlingsarbeid som bidrar til direkte utprøving av tiltak i praksis på en inkluderende måte. Kunnskapsgrunnlag, årsaker til lese- og skrivevansker, gjennomgang av tiltak i undervisning. Øktene utvikles som digitale økter.

Det er behov for å bruke midler til koordinator for dette tiltaket? Ja

Begrunn

Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.

Tiltakets varighet Vår 2025 x Høst 2025 Vår 2026

Hvem er målgruppa for tiltaket?

Ansatte på alle videregående skoler i Nordland

Tiltak 2

Navn på tiltak: **PP-ledernettsverk Nordland**

Tilskuddet fordeles

Eier	UH	Sum totalt
100 000,-	60 000,-	160 000,-

Hva skal tilskuddet brukes til? Velg et element.

PP-ledernettsverk Nordland er arena for kompetanseutvikling for lederne av PP- tjenestene i Nordland. Det er i tillegg et samarbeid UH og Statped. Statsforvalteren i Nordland og Statped er invitert inn på alle samlingene.

Tilskuddet skal brukes til å planlegge kompetanseheving for PP - tjenestene med bakgrunn i kompetansekartlegging innad i egne tjenester og/eller Ståstedsanalysen for PPT.

Erfaringsdeling, lederstøtte og prosessledelse er viktige temaer.

- Fast deltagelse fra Statsforvalteren i Nordland og Statped.
- Statsforvalteren i Nordland bidra i forhold til lover, regler og forvaltning.
- Statped bidrar med nettverksbygging og kompetanseheving innenfor det spesialpedagogiske feltet.

Å skape helhet og sammenhenger er et av kriteriene i tillegg til å være kompetent tjeneste i organisasjon – og endringsarbeid. Dette er avgjørende for å lykkes som endringsagent i kompetanseløftet. Ledernettsverk og deling av kunnskap gjør tjenestene i Nordland bedre rustet, mer robust i innføringen av kompetanseløftet og styrker samarbeid med ledere for barnehager og skoler.

Beskriv hvordan tiltakene skal fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling som utvikler barnehagen eller skolen

Kollektive prosesser favner flere arenaer. Profesjonsfelleskapet i PP-tjenestene og mellom tjenestene i Nordland utvikles, delingskultur både mellom tjenestene og UH. Kompetansehevingen knyttes opp mot ny opplæringslov og forventninger.

Beskriv hvordan dette samarbeidet bidrar til å styrke lærerutdanningen

Partnerskapsamarbeid med UH bidrar til styrking av lærerutdanningene og emnene innen spesialpedagogikk på flere måter.

Utviklingspartnere fra UH universitet som bidrar inn i dette tiltaket, har ansvar for undervisning i lærerutdanningene eller emner innen spesialpedagogikk. De erfaringene som gjøres i partnerskapet sammen med barnehage- og skoleeiere om felles utviklingsarbeid styrker den enkeltes utviklingspartner/UH-ansatt sitt grunnlag for å gi undervisning til studentene som er dagsaktuelt for praksisfeltet.

Partnerskapet til bidrar også til at utviklingspartnere får tilgang til å kunne samle data, både i form av arbeidsnotater fra utviklingsprosesser, statistiske data eller gjennom intervjuer, og på det grunnlaget utvikle forskning som inngår som pensum i lærerutdanningene og emner i spesialpedagogiske emner.

Samarbeidet har også potensiale til å knytte opp studenter fra lærerutdanningene og masterprogrammene til å være med og samle inn data for sine bacheloroppgaver og masteroppgaver, noe som bidrar til bedre problemstillinger og praksisnære studentarbeider. Bruk av studenter i partnerskapet kan med det bidra til at utvikling, planlegging, gjennomføring og evaluering av felles utviklingsarbeid i økende grad blir dokumentert og skriftliggjort. Ved studentaktiviteter i f.eks. masteroppgave, vil det være naturlig at forskningen bli presentert på seminarer eller konferanser.

Beskriv hvordan dette tiltaket er forankret i [langsiktig plan](#)

Knyttes opp mot pkt. 5.3 *Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis*

Målsettingen med kompetanseløftet er at alle kommuner og fylkeskommuner har tilstrekkelig kompetanse tett på barna, til å kunne fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, også til barn med behov for særskilt tilrettelegging. I praksis betyr det at kommunene og fylkeskommunene har kompetanse ikke bare på høyfrekvente utfordringer, men også på mer sammensatte og relativt komplekse utfordringer. PP-tjenesten sin rolle som bidragsyter til kompetanse skal styrkes gjennom tiltak i kompetanseløftet.

Kompetanseløftet krever godt lederskap med riktig kompetanse og forståelse.

Eiers tilskudd skal brukes på følgende måte

Kompetanseheving gjennom 2 møter i året fysisk. Samling vår-25 og høst-25.

Digitale møter hver 6. uke.

- Reise

- Opphold
- Foredragsholder
- 15 ledere

Sum: **100.000** pr år.

UH sitt tilskudd skal brukes på følgende måte

UH har fast deltakelse i møtene og bidrar med nettverksbygging og kompetanseheving innenfor det spesialpedagogiske feltet.

57 000,- kr. for deltakelse i 4 dager med PP-ledernetverket + reise- og oppholdskostnader 3 000,- = 60 000,- kr.

Det er behov for å bruke midler til koordinator for dette tiltaket? Ja

Begrunn

Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.

Tiltakets varighet Vår 2025 Høst 2025 Vår 2026

Dersom tiltak ønskes videreført etter vår 2025 gi anslag på behov

	Eier	Begrunnelse	UH	Begrunnelse
Høst 2026	50 000,-	Behov for jevnlig møter for å utvikle å videreføre felles kompetanseutvikling knyttet til lokale behov og nasjonale føringer	30 000,-	Behov for jevnlig møter for å utvikle å videreføre felles kompetanseutvikling knyttet til lokale behov og nasjonale føringer
2027	100 000,-	Behov for jevnlig møter for å utvikle å videreføre felles kompetanseutvikling knyttet til lokale behov og nasjonale føringer	60 000,-	Behov for jevnlig møter for å utvikle å videreføre felles kompetanseutvikling knyttet til lokale behov og nasjonale føringer
2028	100 000,-	Behov for jevnlig møter for å utvikle å videreføre felles kompetanseutvikling knyttet til lokale behov og nasjonale føringer	60 000,-	Behov for jevnlig møter for å utvikle å videreføre felles kompetanseutvikling knyttet til lokale behov og nasjonale føringer

Hvem er målgruppa for tiltaket?

PP-ledere i Nordland. PP-tjenesten med sine ledere er både målgruppe og bidragsyter i kompetansetiltak og systemarbeid knyttet spesielt mot kompetanseløftet.

Tjenesten skal også motta og utvikle egen kompetanse slik at barn og elever får rett hjelp til rett tid. Forutsetningene for dette styrkes ved å øke PP-ledernes kompetanse.

Tiltak 3

Navn på tiltak: **Helgelandsnettverket**

Tilskuddet fordeles

Eier	UH	Sum totalt
391 000,-	391 000,-	691 000

Hva skal tilskuddet brukes til? Planlegging av tiltak

Beskriv hvordan tiltaket er forankret i den enkelte barnehage og skole på en måte som involverer ansatte og ledere, og i faglig dialog med UH

Tildelingsåret 2025 planlegger Helgelandsnettverket å ha fokus på veilederrollen knyttet til oppdatert mandat i ny Opplæringslov. PPT får som rolle å komme tidligere inn med å støtte og rettlede skolene for bedre tilrettelegging i opplæringa i en tidlig fase. Samtidig videreføres mandatet med å bistå barnehagene i organisasjons- og kompetanseutvikling. Dette krever også god veiledningskompetanse.

Vi har etablert en digital plattform for faglig sparring og erfaringsdeling mellom PP-kontorene på Helgeland. Gjennom samarbeidet er det ønskelig å bygge gode robuste fagmiljø for å kunne ha effektive og sterke tjenester av god kvalitet.

PPT har en særskilt rolle i kompetanseløftet.

Her skal ordningen særlig sikre at barnehage og skole øker sin kompetanse innen høyfrekvente vansker, at PP-tjenesten øker sin kompetanse på sammensatte og komplekse utfordringer, og at laget rundt barnet og eleven arbeider systematisk til barnas beste.

Helgelandsnettverket er et lærende nettverk for alle ansatte i PP-tjenestene på Helgeland, basert på bearbeiding av ny kunnskap og erfaringsdeling. Det er formalisert samarbeid mellom PP-tjenestene på Ytre-Helgeland, PPT Rana, PPT Vefsnregionen, PPT Sør-Helgeland, PPT for videregående opplæring i Nordland, UH avd. Nesna og Statped. Samarbeidet har eksistert siden år 2000. PPT er en aktiv samarbeidspartner og støttespiller for barnehager og skoler. Tjenesten er både målgruppe og bidragsyter i kompetansetiltak og systemarbeid knyttet spesielt mot kompetanseløftet. Tjenesten skal også motta og utvikle egen kompetanse.

Målsetting for Helgelandsnettverket er å styrke PPT sine forutsetninger for å møte kommunens behov i kompetanseløftet, både i system- og individarbeid innen høyfrekvente vansker.

I vår region er dette:

- Begynneropplæring i lesing og skriving
- Matematikkvansker
- Skolefravær
- Klasse og læringsmiljø

Forutsetningene for dette styrkes ved å øke PP-rådgivernes kompetanse innen didaktikk, profesjonskunnskap og veiledningskompetanse. Kompetanseheving for ansatte i PP-tjenestene tar utgangspunkt i Ståstedsanalysen for PPT (UDIR), lokale behov i barnehager og skoler, samt kompetansekartlegging med bistand fra UH.

Det planlegges to årlige fagsamlinger, organisert over to dager, samt mellomarbeid med valgte tema.

Dag 1: Ny kompetanse

Dag 2: Erfaringsdeling/ dialogkonferanse

I tildelingsåret 2024 mottok Helgelandsnettverket 300.000 kr fra Kompetanseløftet. Det ble gjennomført en samlinger à to dager om veilederrollen ved Inger Bergkastet. Den siste samlingen om matematikkvansker er utsatt til våren 2025.

Høsten 2025 og våren 2026 planlegges det samlinger om tiltak knyttet til utvikling av matematiske ferdigheter i barnehager og skoler, og hvordan PP-Tjenesten kan være med å utvikle god praksis. Nærmere om innholdet i samlingene, vil bli utarbeidet i samarbeid med UH.

Beskriv hvordan tiltakene skal fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling som utvikler barnehagen eller skolen

PPT har en særskilt rolle i kompetanseløftet.

Her skal ordningen særlig sikre at barnehage og skole øker sin kompetanse innen høyfrekvente vansker, at PP-tjenesten øker sin kompetanse på sammensatte og komplekse utfordringer, og at laget rundt barnet og eleven arbeider systematisk til barnas beste

Beskriv hvordan dette samarbeidet bidrar til å styrke lærerutdanningen

Partnerskapssamarbeid med UH bidrar til styring av lærerutdanningene og emnene innen spesialpedagogikk på flere måter.

Utviklingspartnere fra UH som bidrar inn i dette tiltaket, har ansvar for undervisning i lærerutdanningene eller emner innen spesialpedagogikk. De erfaringene som gjøres i partnerskapet sammen med barnehage- og skoleeiere om felles utviklingsarbeid styrker den enkeltes utviklingspartner/UH-ansatt sitt grunnlag for å gi undervisning til studentene som er dagsaktuelt for praksisfeltet.

Partnerskapet til bidrar også til at utviklingspartnere får tilgang til å kunne samle data, både i form av arbeidsnotater fra utviklingsprosesser, statistiske data eller gjennom intervjuer, og på det grunnlaget utvikle forskning som inngår som pensum i lærerutdanningene og emner i spesialpedagogiske emner.

Samarbeidet har også potensiale til å knytte opp studenter fra lærerutdanningene og masterprogrammene til å være med og samle inn data for sine bacheloroppgaver og masteroppgaver, noe som bidrar til bedre problemstillinger og praksisnære studentarbeider. Bruk av studenter i partnerskapet kan med det bidra til at utvikling, planlegging, gjennomføring og evaluering av felles utviklingsarbeid i økende grad blir dokumentert og skriftliggjort. Ved studentaktiviteter i f.eks. masteroppgave, vil det være naturlig at forskningen bli presentert på seminarer eller konferanser.

Beskriv hvordan dette tiltaket er forankret i [langsiktig plan](#)

PPT har en særskilt rolle i kompetanseløftet.

Her skal ordningen særlig sikre at barnehage og skole øker sin kompetanse innen høyfrekvente vansker, at PP-tjenesten øker sin kompetanse på sammensatte og komplekse utfordringer, og at laget rundt barnet og eleven arbeider systematisk til barnas beste.

Eiers tilskudd skal brukes på følgende måte

Møtelokaler/lokaler/bespisning: to fagsamlinger 391 000,-
Tiltaket gjelder for totalt 50 ansatte.

Egeninnsats:

-Arbeidstid, reisetid samt reisekostnader

-Behovsavklaring opp mot kommunene/PPT kontorene: 5 personer x 5 t = 25 t

-Planlegging av innhold for samlingen sammen med UH/PPT: 4 møter 2t x 5 PP ledere = 40 t

-Organisering av tiltak (bestille lokale, påmelding, servering): 2 dager x 15 t = 30t

-Gjennomføring av tiltak (delta, arrangere, rydde, reise):30 t (2-dagerssamlinger) x 5 pers = 150 t

-Rapportering (referat, behovsmelding): 5 t x 5 pers= 25 t

Til sammen 270 timer à 700 kr. SUM = 189 000,-

I tillegg kommer arbeidstid for 50 PPT ansatte x 2 d (15 t) /2 g året = 1500 t

Reiseutg: 25 000,-

Reisetid: 125 t (2,5 t pr. deltaker i snitt)

UH sitt tilskudd skal brukes på følgende måte

UH deltar med to fagpersoner med spesialpedagogisk kompetanse i Helgelandsnettverket, og bidrar med løpende utvikling av faglige og forskningsbaserte bidrag. 190 timer x 2 fagpersoner = 380 timer x 950 kr/t = 361 000,- + reise og oppholdsutgifter 30 000,-

Tiltakets varighet Vår 2025 Høst 2025 Vår 2026

Dersom tiltak ønskes videreført etter vår 2026 gi anslag på behov

	Eier	Begrunnelse	UH	Begrunnelse
Høst 2026	170 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis	170 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis
2027	391 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis	391 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis
2028	391 000,-	Det vil bli laget en ny 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis	391 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Hvem er målgruppa for tiltaket?

PP-tjenestene på Helgeland

Tiltak 4Navn på tiltak: **Nordnettverket**

Tilskuddet fordeles

Eier	UH	Sum totalt
391 000,-	391 000,-	782 000,-

Hva skal tilskuddet brukes til? Planlegging av tiltak

Beskriv hvordan tiltaket er forankret i den enkelte barnehage og skole på en måte som involverer ansatte og ledere, og i faglig dialog med UH

Tildelingsåret 2025 planlegger Nordnettverket å ha fokus på:

Høst 2025: 2 dagers samling: Tema Språkvansker/testetikk

Vår 2026: 2 dagers samling med tema: Språkvansker/minoritetspråklige

Vi har etablert en digital plattform for faglig sparring og erfaringsdeling mellom PP-kontorene i Ofoten, Lofoten og Vesterålen. Gjennom samarbeidet er det ønskelig å bygge gode robuste fagmiljø for å kunne ha effektive og sterke tjenester av god kvalitet.

PPT har en særskilt rolle i kompetanseløftet.

Her skal ordningen særlig sikre at barnehage og skole øker sin kompetanse innen høyfrekvente vansker, at PP-tjenesten øker sin kompetanse på sammensatte og komplekse utfordringer, og at laget rundt barnet og eleven arbeider systematisk til barnas beste.

Nordnettverket er et lærende nettverk for alle ansatte i PP-tjenestene i Ofoten, Lofoten og Vesterålen, basert på bearbeiding av ny kunnskap og erfaringsdeling. Det er formalisert samarbeid mellom PP-tjenestene i Narvik, Vesterålen, Vest-Lofoten, Vågan, PPT for videregående opplæring i Nordland, UH avd. Nesna og Statped. PPT er en aktiv samarbeidspartner og støttespiller for barnehager og skoler. Tjenesten er både målgruppe og bidragsyter i kompetansetiltak og systemarbeid knyttet spesielt mot kompetanseløftet. Tjenesten skal også motta og utvikle egen kompetanse.

Målsetting for Nordnettverket er å styrke PPT sine forutsetninger for å møte kommunens behov i kompetanseløftet, både i system- og individarbeid innen høyfrekvente vansker.

I vår region er dette:

- Ny lov og forskrifter
- Matematikkvansker
- Skolefravær
- Språkvansker

Forutsetningene for dette styrkes ved å øke PP-rådgivernes kompetanse innen didaktikk, profesjonskunnskap og veiledningskompetanse. Kompetanseheving for ansatte i PP-tjenestene tar utgangspunkt i Ståstedsanalysen for PPT (UDIR), lokale behov i barnehager og skoler, samt kompetansekartlegging med bistand fra UH.

Det planlegges to årlige fagsamlinger, organisert over to dager, samt mellomarbeid med valgte tema.

Dag 1: Ny kompetanse

Dag 2: Erfaringsdeling/ dialogkonferanse

I tildelingsåret 2024 mottok Nordnettverket 300.000 kr fra Kompetanseløftet. Det blir gjennomført to samlinger à to dager. Tema i nettverket var sakkyndige vurderinger etter ny lov og forskrift/klart språk hvor UH står for faglig innhold.

Beskriv hvordan tiltakene skal fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling som utvikler barnehagen eller skolen

PPT har en særskilt rolle i kompetanseløftet.

Her skal ordningen særlig sikre at barnehage og skole øker sin kompetanse innen høyfrekvente vansker, at PP-tjenesten øker sin kompetanse på sammensatte og komplekse utfordringer, og at laget rundt barnet og eleven arbeider systematisk til barnas beste

Beskriv hvordan dette samarbeidet bidrar til å styrke lærerutdanningen

Partnerskapssamarbeid med UH bidrar til styrking av lærerutdanningene og emnene innen spesialpedagogikk på flere måter.

Utviklingspartnere fra UH som bidrar inn i dette tiltaket, har ansvar for undervisning i lærerutdanningene eller emner innen spesialpedagogikk. De erfaringene som gjøres i partnerskapet sammen med barnehage- og skoleeiere om felles utviklingsarbeid styrker den enkeltes utviklingspartner/UH-ansatt sitt grunnlag for å gi undervisning til studentene som er dagsaktuelt for praksisfeltet.

Partnerskapet til bidrar også til at utviklingspartnere får tilgang til å kunne samle data, både i form av arbeidsnotater fra utviklingsprosesser, statistiske data eller gjennom intervjuer, og på det grunnlaget utvikle forskning som inngår som pensum i lærerutdanningene og emner i spesialpedagogiske emner.

Samarbeidet har også potensiale til å knytte opp studenter fra lærerutdanningene og masterprogrammene til å være med og samle inn data for sine bacheloroppgaver og masteroppgaver, noe som bidrar til bedre problemstillinger og praksisnære studentarbeider. Bruk av studenter i partnerskapet kan med det bidra til at utvikling, planlegging, gjennomføring og evaluering av felles utviklingsarbeid i økende grad blir dokumentert og skriftliggjort. Ved studentaktiviteter i f.eks. masteroppgave, vil det være naturlig at forskningen bli presentert på seminarer eller konferanser.

Beskriv hvordan dette tiltaket er forankret i [langsiktig plan](#)

PPT har en særskilt rolle i kompetanseløftet.

Her skal ordningen særlig sikre at barnehage og skole øker sin kompetanse innen høyfrekvente vansker, at PP-tjenesten øker sin kompetanse på sammensatte og komplekse utfordringer, og at laget rundt barnet og eleven arbeider systematisk til barnas beste.

Eiers tilskudd skal brukes på følgende måte

Møtelokaler/lokaler/bespising: to fagsamlinger 391 000,-
Tiltaket gjelder for totalt 50 ansatte.

Egeninnsats:

-Arbeidstid, reisetid samt reisekostnader

-Behovsavklaring opp mot kommunene/PPT kontorene: 5 personer x 5 t = 25 t

-Planlegging av innhold for samlingen sammen med UH/PPT: 4 møter 2t x 5 PP ledere = 40 t

-Organisering av tiltak (bestille lokale, påmelding, servering): 2 dager x 15 t = 30t

-Gjennomføring av tiltak (delta, arrangere, rydde, reise):30 t (2-dagerssamlinger) x 5 pers = 150 t

-Rapportering (referat, behovsmelding): 5 t x 5 pers= 25 t

Til sammen 270 timer à 700 kr. SUM = 189 000,-

I tillegg kommer arbeidstid for 50 PPT ansatte x 2 d (15 t) /2 g året = 1500 t

Reiseutg: 25 000,-

Reisetid: 125 t (2,5 t pr. deltaker i snitt)

UH sitt tilskudd skal brukes på følgende måte

UH deltar i Nordnettverket med fag/forskningskompetanse på matematikkvansker, skolefravær og språkvansker, samt kunnskap om ny opplæringslov. Fagpersonene deltar i, planlegger sammen med nettverket og bidrar med fagbidrag i nettverket. Nord bidrar til PPTs utvikling i det spesialpedagogiske systemet i retning av møte utfordringene kunnskapsbasert og innovasjonsbasert. Kollektivt skapende kunnskap
Sum fagressurser: 361 000,- + reise- og oppholdskostnader kr. 30 000,-.

Tiltakets varighet Vår 2025 Høst 2025 Vår 2026

Dersom tiltak ønskes videreført etter vår 2026 gi anslag på behov

	Eier	Begrunnelse	UH	Begrunnelse
Høst 2026	170 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis	170 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis
2027	391 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis	391 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis
2028	391 000,-	Det vil bli laget en ny 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis?	391 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Hvem er målgruppa for tiltaket?

PP-tjenestene i Ofoten, Lofoten og Vesterålen

Tiltak 5

Navn på tiltak: **Saltennettverket**

Tilskuddet fordeles

Eier	UH	Sum totalt
,-391 000,-	391 000,-	782 000,-

Hva skal tilskuddet brukes til?

Saltennettverket ble etablert i 2016 med årlige samlinger. Saltennettverket består av PPT Bodø, PPT Saltdal og Beiarn, PPT Meløy, PPT Gildeskål, PPT Fauske- Sørfold og PPT for videregående opplæring i Nordland. Det er i tillegg et samarbeid mellom alle PP-tjenestene i Nordland, UH og Statped. Statsforvalteren i Nordland og Statped er invitert inn på alle samlingene.

PP-tjenesten er både målgruppe og bidragsyter i kompetansetiltak og systemarbeid knyttet spesielt mot kompetanseløftet. Tjenesten skal også motta og utvikle egen kompetanse. Forutsetningene for dette styrkes ved å øke PP-rådgivernes kompetanse innen didaktikk, profesjonskunnskap og veiledningskompetanse. I tillegg skal PP-Tjenesten øke sin kompetanse på sammensatte og komplekse utfordringer.

Høsten 2024 ble ny opplæringslov iverksatt og også forventninger om at PP-tjenesten skal være tettere på og kompetansen nærmere barn og unge. Fokus har vært på å tolke og implementering loven både innad i tjenestene og utad med samarbeidsparter. Som et ledd i å styrke PP-rådgivernes rolle til å bedre møte et økende behov for veiledning til barnehager og skoler, har Inger Bergkastet bistått med 1 dag hvor vi har jobbet med tema: veilederrollen.

Videre framover har tjenestene fortsatt behov for å øke kompetanse for å møte nye krav/behov og forventninger om å være «tettere på» og bistå med veiledning på et forebyggende nivå.

PPT sin rolle og mandat er i endring og det er behov for å bidra tidlig i forløpet både med å støtte og veilede skolene og barnehagene slik at tilpasninger skjer i en tidlig fase. PPT skal bistå med organisasjon- og kompetanseutvikling.

Fokusområder vil være kunnskap om:

- Implementering/endringsarbeid - hvordan gjør vi det med mål og mening?
- Profesjonsfelleskapet/ kultur/holdninger. Uten gode praksisfelleskap vil endring bli utfordrende
- Trygge læringsmiljøer (relasjoner, mestring og inkludering)
- Høyfrekvente vansker og god tilrettelegging i ordinær opplæring for å forebygge fravær
- Voksenrollen – atferd og væremåte for trygghet og utvikling
- Gode kartleggingsverktøy for observasjon
- Samtaleverktøy for å få frem barnets/elevens stemme
- Veiledning – hvordan veilede slik at refleksjonene blir gode og endringen blir varig?

Barnehager og skoler trenger tilstrekkelig kompetanse i å kartlegge, analysere og iverksette tiltak innenfor flere områder. Personalet i PP-tjenesten skal øke og dele sin kompetanse på høyfrekvente vansker og bidra i sammensatte og relativt komplekse utfordringer.

Målet/tiltaket er kompetanseheving for å utvikle veiledningskompetanse i tjenestene.

Beskriv hvordan tiltaket er forankret i den enkelte barnehage og skole på en måte som involverer ansatte og ledere, og i faglig dialog med UH

Det er felles utfordringsbilde i alle kommunene jfr. tallmateriale og nær dialog med enhetsledere og tillitsvalgte.

Beskriv hvordan tiltakene skal fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling som utvikler barnehagen eller skolen

Kompetanseheving innen implementering/endringsarbeid, profesjonsfelleskap/kultur/holdninger i tillegg til veiledningskompetanse skal danne grunnlaget for å utvikle praksisfelleskapene i barnehage og skole. Kompetansepakkene skal favne utvikling på systemnivå som forebygger og fanger opp. PP-tjenesten trenger konkrete øvelser/oppdrag for å kunne møte fremtidens utfordringer, ta plass og fremstå som solide og trygge endringsagenter i barnehage og skole. I nært samarbeid med barnehage og skole utvikles praksisfelleskapet og organisasjonens egne ressurser og kompetanse utnyttes.

Kollektive prosesser favner flere arenaer. Profesjonsfelleskapet i PP-tjenestene og mellom tjenestene i Salten utvikles, delingskultur både mellom tjenestene og UH.

Beskriv hvordan dette samarbeidet bidrar til å styrke lærerutdanningen

Partnerskapsamarbeid med UH bidrar til styring av lærerutdanningene og emnene innen spesialpedagogikk på flere måter.

Utviklingspartnere fra UH som bidrar inn i dette tiltaket, har ansvar for undervisning i lærerutdanningene eller emner innen spesialpedagogikk. De erfaringene som gjøres i partnerskapet sammen med barnehage- og skoleeiere om felles utviklingsarbeid styrker den enkeltes utviklingspartner/UH-ansatt sitt grunnlag for å gi undervisning til studentene som er dagsaktuelt for praksisfeltet.

Partnerskapet til bidrar også til at utviklingspartnere får tilgang til å kunne samle data, både i form av arbeidsnotater fra utviklingsprosesser, statistiske data eller gjennom intervjuer, og på det grunnlaget utvikle forskning som inngår som pensum i lærerutdanningene og emner i spesialpedagogiske emner.

Samarbeidet har også potensiale til å knytte opp studenter fra lærerutdanningene og masterprogrammene til å være med og samle inn data for sine bacheloroppgaver og masteroppgaver, noe som bidrar til bedre problemstillinger og praksisnære studentarbeider. Bruk av studenter i partnerskapet kan med det bidra til at utvikling, planlegging, gjennomføring og evaluering av felles utviklingsarbeid i økende grad blir dokumentert og skriftliggjort. Ved studentaktiviteter i f.eks. masteroppgave, vil det være naturlig at forskningen bli presentert på seminarer eller konferanser.

Beskriv hvordan dette tiltaket er forankret i langsiktig plan

Både sektormålene for barnehage og skole og kjennetegnene for måloppnåelse vil danne grunnlaget for riggingen av kompetansehevingen og implementeringen i barnehage og skole.

Viktige mål er:

- Alle har et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø
- De ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse
- Alle har god tilgang til relevante tilbud av høy kvalitet
- Alle lykkes i opplæringen og utdanningen

Viktige kjennetegn er:

- Personalet i barnehagene og skolene jobber med inkluderende leke- og læringsmiljø.
- Barn og elever som har behov for det, får hjelp så raskt som mulig slik at ufrivillig fravær ikke utvikler seg.
- Hele personalet i barnehagen og skolen er involvert i kompetanseutviklingstiltakene
- Barnehagen, skolen og PP-tjenesten samarbeider om forebyggende og systemrettet arbeid
- Personalet i barnehagen og skolen har kompetanse til å avdekke og hjelpe barn og elever som har utfordringer på grunn av høyfrekvente vansker og tilrettelegge for gode læringsarenaer med mestring og inkludering.
- Barnehagen og skolen utvikler et profesjonsfaglig fellesskap som reflekterer over felles verdier og videreutvikler sin praksis til barnets og elevenes beste

Eiers tilskudd skal brukes på følgende måte

Møtekostnader/lokaler, bespisning og overnatting:

- To fagsamlinger: **kr. 391 000,-**
- Tiltaket gjelder for 56 ansatte

Egeninnsats:

- Arbeidstid og reisetid, samt reisekostnader.
- Behovsavklaring opp mot kommunene/PPT kontorene: 5 timer x 5 PP-ledere = 25 t
- Planlegging av innhold sammen med UH/PPT:
 - 4 planleggingsmøter av 2 timer x 5 PP-ledere = 40 timer
- Organisering av tiltak (bestille lokale, påmelding, servering):
 - 2 dager = 15 timer x 2 ganger pr år = 30 timer
- Gjennomføring av tiltak (delta, arrangere, rydde, reise)
 - 15 timer pr samling (2 hele dager) x 2 samlinger x 5 PP-ledere = 150 timer
- Rapportering (referat, behovsmelding):
 - 5 timer x 5 PP-ledere = 25 timer
 - Til sammen 245 timer a kr 700,- = kr 171 500,-

I tillegg kommer arbeidstid for 56 PPT ansatte x 2 dager (15t) x 2 ganger i året = 1680 timer

Reiseutgifter: kr 25 000

Reisetid: 125 timer (2,5 timer i snitt)

UH sitt tilskudd skal brukes på følgende måte

UH deltar i Salten nettverket med 2 fagpersoner. Fagpersonene bidrar i nettverket med faglige innlegg på tema, prosessveiledning, støtte til å videre implementering for PPT i barnehager skoler.

Fagpersonene bidrar med innovasjons- og forskningskompetanse til å «skape» den nye praksisen i PP-tjenesten som spesialpedagogisk støttesystem.

Sum fagressurser: 361 000,- + reise- og oppholdskostnader kr. 30 000,-.

Det er behov for å bruke midler til koordinator for dette tiltaket? Ja

Begrunn

Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.

Tiltakets varighet Vår 2025 Høst 2025 Vår 2026

Dersom tiltak ønskes videreført etter vår 2026 gi anslag på behov

	Eier	Begrunnelse	UH	Begrunnelse
Høst 2026	170 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis	170 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis
2027	391 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis	391 000,-	Det er laget en 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis
2028	391 000,-	Det vil bli laget en ny 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis	391 000,-	Det vil bli laget en ny 3-årig plan for kompetanseheving knyttet til spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Hvem er målgruppa for tiltaket?

Målgruppa er alle PP-ledere og rådgivere i tjenestene og selvfølgelig alle barn/elever og pedagoger i barnehager og skoler i kommunene. Styrkingen av kompetansen hos de som er nærmest barna, pedagogene, skal gi barn og elever tidlig og rett hjelp når de trenger det. Kunnskap om profesjonsfelleskap, implementering og kollektive prosesser skal sikre vedvarende endringer og bruk av kompetanse også frem i tid.

Tiltak 6

Navn på tiltak: **Kompetanseutvikling i kartlegging av systematisk samspill og undervisningskvalitet for Saltnettverket NB! fellestiltak med Bodø kommune**

Tilskuddet fordeles

Eier	UH	Sum totalt
100 000,-	214 000,-	314 000,-

Hva skal tilskuddet brukes til? Gjennomføring av tiltak

For å imøtekomme målene i Stortingsmelding 6, og de kartlagte behovene for kunnskap og kompetanse i barnehagene og skolene, trenger Saltennettverket å utvikle bredere kompetanse knyttet til veilederrollen. De trenger å styrke sin kompetanse i veiledning på systemnivå, undersøke basert på systemteori og å bidra i ledelse av utviklingsprosesser i sammensatte og komplekse utfordringer.

Tiltaket omhandler systematisk kompetanseutvikling i kartlegging av systematisk samspill og undervisningskvalitet. Det teoretiske rammeverket som ligger til grunn for CLASS* («Teaching through Interaction») bidrar til innsikt i hvordan voksne i barnehagen og skolen kan samhandle og interagere med barnehagebarn og elever slik at de opplever trygghet, livsmestring og støtte til utvikling og læring i sin hverdag.

Kompetanseutviklingen vil ta utgangspunkt i konkrete saker som de ansatte arbeider med. PPT (og spesialpedagogisk fagteam og barnehagene/skolene i Bodø kommune) skal samarbeide om å analysere situasjoner og sette inn hensiktsmessige tiltak. Det teoretiske rammeverket CLASS-observasjoner vil være en viktig del av kunnskapsgrunnlaget i arbeidet.

**Classroom Assessment Scoring System*

Beskriv hvordan tiltakene skal fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling som utvikler barnehagen eller skolen

I arbeidet med å styrke det allmennpedagogiske, er det gjennom kartlegginger og andre typer data, avdekt behov for å styrke lærernes og andre ansattes kompetanse på, og samspill med, barn og elever med samspillsutfordringer og atferd som utfordrer. PPT og spesialpedagogisk fagteam vil være en sentral ressurs tett på barn/elever og ansatte i dette arbeidet.

Det langsiktige målet er å støtte enhetenes kapasitetsbygging når det gjelder å sette inn adekvate tiltak. Arbeidet vil bidra til å dreie fokus fra å ensidig løse enkeltsaker til å bidra til utvikling av profesjonsfelleskap, i tråd med PP-tjenestens doble mandat.

Beskriv hvordan dette samarbeidet bidrar til å styrke lærerutdanningen

Læringsmiljøsentret, UiS, får gjennom partnerskapet kunnskap og kompetanse som får innvirkning på lærerutdanningene på flere måter:

- Direkte gjennom ansatte som både deltar i partnerskapsarbeidet, og underviser på lærerutdanningene og på Bachelor for skolefritidspedagogikk.
- Indirekte via erfaringsdeling med andre i faggrupper på fakultetet som underviser eller reviderer emneplaner m.m.
- Problemstillinger og utfordringer lærerne tar opp i samarbeidet, blir samlet og drøftet i fagfelleskapet på Læringsmiljøsentret, siden dette har relevans inn i både grunnutdanning og Læringsmiljøsentrets videreutdanninger. Lærernes opplevde

utfordringer i praksis kan brukes både som praksisnære eksempler, og som indikatorer på tematikker som bør belyses grundigere i utdanningene.

- Som nasjonalt senter har vi alle lærerutdanningsinstitusjonene i landet som vår målgruppe. I møtet med disse, f.eks. via konferanser/seminar eller direkte samarbeid med konkret UH, vil kompetanse fra partnerskapet bidra til videreutvikling av lærerutdanningene.
- UiS har etablert interne strukturer og møteplasser for vitenskapelig tilsatte. Dette for at erfaring og læring fra partnersamarbeidet gjennom lokal kompetanseutvikling skal bidra til å videreutvikle lærerutdanningene og samtidig åpne opp for, og stimulere til ulike forskningsinitiativ gjennom partnersamarbeid.

Beskriv hvordan dette tiltaket er forankret i [langsiktig plan](#)

Tiltaket er bl.a. forankret i Langsiktig plan 3.6.4 som beskriver at midlene særlig skal sikre at PP-tjenesten øker sin kompetanse på sammensatte og komplekse utfordringer og at laget rundt barnet og eleven arbeider systematisk og til barnets beste.

Under mål for kompetanseløftet står det at blant annet at PP-tjenesten skal øke sin kompetanse i å veilede barnehager og skoler på høyfrekvente vansker. De skal bistå barnehager og skoler i sammensatte og komplekse saker, og alle tjenester samarbeider kunnskapsbasert, målrettet og systematisk, om oppfølging av barn og unge.

Eiers tilskudd skal brukes på følgende måte

Gjennomføring av møter, herunder leie av møtelokale for gjennomføring av fagsamlinger.

UH sitt tilskudd skal brukes på følgende måte:

Planlegging og evaluering, gjennomføring av møter med PP-ledere i Saltennettverket, Bodø kommune, gjennomføring av fagsamlinger med PP-tjenestene i Saltennettverket og reise.

Tiltakets varighet Vår 2025 Høst 2025 Vår 2026

Hvem er målgruppa for tiltaket?

Hovedmålgruppa er PP-tjenestene i Saltennettverket. Det er de som er tettest på som en del av «laget», og er i posisjon til å styrke pedagogenes/lærernes og andre ansattes kompetanse på,

og samspill med, barn og elever med samspillsutfordringer og atferd som utfordrer. Her er PPT en sentral ressurs tett på barn/elever og ansatte.

Dette er et fellestiltak med Saltennettverket og Bodø kommune (PPT og spesialpedagogisk fagteam) i samarbeid med Læringsmiljøsenderet, UiS. Tiltaket er planlagt sammen, der man søker hver for seg. Det er en forutsetning at tiltakene sees i en sammenheng for å kunne gjennomføres som planlagt. Bodø kommune søker som eier for PPT og Spesialpedagogisk fagteam i Bodø, mens Saltennettverket søker for de resterende. Midlene til Læringsmiljøsenderet er delt mellom de ulike søknadene, men vil benyttes for felles gjennomføring av tiltaket.

Liste over andre eiere og UH i partnerskapet

	<i>Navn på eier/UH</i>	<i>Kontaktperson</i>	<i>Eier/UH</i>
1	Vefsn kommune		Eier
2	Grane kommune		Eier
3	Hattfjelldal kommune	Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.	Eier
4	Meløy kommune		Eier
5	Gildeskål kommune	Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.	Eier
6	Bodø kommune	Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.	Eier
7	Værøy kommune		Eier
8	Røst kommune		Eier
9	Steigen kommune		Eier
10	Hamarøy kommune		Eier
11	Vestvågøy kommune		Eier
12	Flakstad kommune		Eier
13	Moskenes kommune		Eier
14	Saltdal kommune		Eier
15	Alstadhaug kommune		Eier
16	Dønna kommune		Eier

17	Herøy kommune		Eier
18	Leirfjord kommune		Eier
19	Lurøy kommune		Eier
20	Træna kommune		Eier
21	Narvik kommune		Eier
22	Saltdal kommune		Eier
23	Beiarn kommune		Eier
24	Rana kommune		Eier
25	Nesna kommune		Eier
26	Hemnes kommune		Eier
27	Rødøy kommune		Eier
28	Fauske kommune		Eier
29	Sørfold kommune		Eier
30	Vågan kommune		Eier
31	Andøy kommune		Eier
32	Bø kommune		Eier
33	Hadsel kommune		Eier
34	Lødingen kommune		Eier
35	Sortland kommune		Eier
36	Øksnes kommune		Eier
37	Vevelstad kommune		Eier
38	Brønnøy kommune		Eier
39	Sømna kommune		Eier
40	Bindal kommune		Eier
41	Vega kommune		Eier
42	Kristen videregående skole Nesna	Finn Olav Konow	Eier

43	Campus Blå	Svein Erik Sandøy	Eier
44	Nordland fylkeskommune	Randi Valen	Eier
45	UH	Bent Cato Hustad	UH
46	Universitetet i Tromsø	Mirjam Harkestad Olsen	UH

Behovsmeldingen har vært drøftet i medbestemmelse Ja Nei

Hvem som har deltatt:

Rolle	Navn
Utdanningsforbundet	Heidi Hansen
Spesialpedagogisk rådgiver Nordland fylkeskommune	Janne Sannes
Leder PPT Nordland fylkeskommune	Randi Valen
Leder PPT Bodø kommune	Janne Sundt
Leder PPT Saltdal og Beiarn	Randi Stranda
Leder PPT Indre Salten	Tonje Liland
Leder PPT Meløy	Line M. Maruhn
Nord Universitet, koordinator kompetanseløftet	Nina Bjørnmyr
Læringsmiljøseneteret/UIS, seniorrådgiver	Solfrid H. Naustvik med flere fra UIS
Leder PPT Ytre Helgeland	Anne Berit Løkås
Leder PPT Sør-Helgeland	Hilde Torgersen Mørk
Leder PPT Vefsn-regionen	Sissel Bakke
Leder PPT Rana	Tanja Sandvik og Elin Skonseng
Leder PPT Narvik	Torunn How
Faglig leder PPT Narvik	Birgit Homola
Leder PPD Vesterålen og Lødingen	Kent Nyheim
Leder PPT Vågan	Eirin Olsen
Leder PPT Vest-Lofoten	Siri Wangsvik
Nord Universitet	Bent Cato Hustad
Nord Universitet	Eva Nohr

Hvor mange enheter er inkludert i behovsmeldingen?

Kommunale barnehager	Private barnehager	Offentlige skoler	Private skoler	PP-tjenester
Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.	Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.	17	2	14